

Educar rere les línies

daniel.cassany@upf.edu

http://www.upf.edu/pdi/df/daniel_cassany/

<http://www.upf.edu/df/recerca/grups/grael/LC/index.htm>

Programa

- La perspectiva sociocultural: teoria [6]
- Llegir la ideologia: exemples [4]
- Recerques
 - Llegir llibres de text. [3]
 - Llegir en diverses cultures [2]
 - Llegir ciència [1]
 - Llegir webs. [6]
- Propostes [2]
- Conclusions [1]

Canvis socials importants

1. Aprofundiment en la democràcia: equitat i igualtat. Drets i deures. Reconeixement de la diversitat.
2. Llibertat d'expressió.
3. TIC: multiplicació i disseminació dels discursos.
4. Plurilingüisme, traducció, llengües franques.
5. Globalització: viatges, migració. Mestissatge.

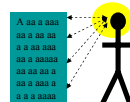
Tres perspectives

Lingüístic

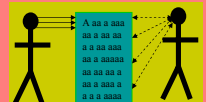
lectura
redacció

Psicolingüístic

comprensió
composició

Sociocultural /
sociolingüístic

pràctiques discursives
gènere professional

Pots dir el que vulguis, però educarem a tothom perquè entengui el que pretens.

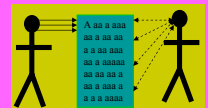
Leo Bassi

El País 19-03-06

Literacitat crítica: concepte

Literacitat crítica

Llegir rere les línies

Llegir entre línies

Llegir les línies

El discurs com a pràctica social

Cultura de la comunitat

Gènere gènere gènere

Educare rere les línies Tarragona, 5-7-07 **7**

Fonaments

Teoria crítica
 Escuela de Frankfurt: Horkheimer, Adorno, Habermas, etc. "esfuerzo intelectual por no aceptar sin reflexión y por simple hábito las ideas, los modos de actuar y las relaciones sociales dominantes." Max Horkheimer.

Pedagogia crítica
 Freire, Macedo, Giroux. La literacidad es el medio para desarrollar la conciencia crítica, repensar la propia identidad y transformar la sociedad

Estudios culturales y políticos
 Postmodernismo: ruptura con los paradigmas "universales": feminismo, antiracismo, postcolonialismo, nacionalismo, ecología.

Estudios lingüísticos
 Halliday: relación entre gramática y registro (contenido ideológico, relación social y forma textual).
 Appraisal Analysis. J. Martin, White, etc.

ACD
 van Dijk, Fairclough, Wodak. El habla expresa, reproduce y legitima las desigualdades sociales.

Nuevos estudios de literacidad
 Gee, Barton, Zavala, Ames. La escritura es un objeto social y una práctica cultural. Se comprende prestando atención al contexto.

Postestructuralismo
 Derrida, Foucault. El discurso construye la identidad, las relaciones sociales y la visión del mundo del lector. Los textos no pueden interpretarse de forma absoluta.

Literacitat crítica

Educare rere les línies Tarragona, 5-7-07 **8**

Exemples

Exemples

- Com funciona la manipulació?
- Immigrant agradeix adolescent.
- Dona suïssa agradeix cap rapat.

Exemple

[...] Prefiero los caminos a las fronteras y una mariposa al Rockefeller Center y el farero de Capdepera al vigía de Occidente [...]

Rere les línies: per a un català, un castellà, un mexicà, etc.

Entre línies: les con caminos, mariposa / Rockefeller Center, el significat de vigía de Occidente, etc.

Literacitat crítica: exemples

Literacitat crítica: exemples

Partit Popular, CiU:

- L'aigua ha de ser per a tots.
- Sí al trasvasament de l'Ebre.

Què penso jo?

PSOE, IU, altres:

L'aigua té prioritats i preus diferents segons sigui per a l'ús personal, industrial o ociós.

Qüestions ecològiques. No.

Literacitat crítica: exemples

- (1) *No a la guerra / Per la pau* [15-2-2004]
- (2) *Les accions des de l'aire [air strike] sobre Kabul han provocat danys colaterals.* [CNN, EUA]
- (3) *Els bombardejos sobre Kabul han provocat víctimes civils.* [Al Jezira, Qatar]
- (4) *Per què les dones parlen diferent dels homes* [El Mundo, titular, 11-5-03]
- (5) *L'ideal de la democràcia va sorgir...*
- (6) *La utopia de la democràcia va sorgir...*

Llegir llibres de text

- L'anàlisi mostra que la ideologia també emergeix en els llibres de text (Atienza, en premsa):
 - Hasta el siglo VII de nuestra era Arabia se quedó aislada, casi sin relacionarse con ningún otro pueblo. Tenía una cultura muy pobre y la religión era idolátrica. El ídolo principal era una piedra negra (quizás un meteorito), que adoraban en un santuario de la Meca.

Llegir llibres de text

- Comparació de fets paral·lels: (Atienza, en premsa):

Bajo el impulso del precepto de la guerra santa, que **obligaba** a los musulmanes a combatir **por su propia religión**, los árabes llevaron a cabo unas conquistas muy rápidas después de la muerte de Mahoma.

Primero **se apoderaron** de las tierras más próximas (Palestina, Siria y Egipto) y, por tanto, unas ciudades antiguas y famosas, como Damasco y Jerusalén, **cayeron** bajo su poder" [CCSS7:86].

Se denominaban cruzados los guerreros cristianos que **iban a luchar** contra el Islam para **recuperar** la Tierra Santa.

Gracias a la labor de los monjes (evangelización), hacia el siglo X la mayoría de los habitantes de Europa eran cristianos. [CCSS8: 106].

Llegir en diverses cultures

Coyoacán, México DF,
2004

Barcelona, 2005

Retòrica contrastiva

- Cada comunitat i disciplina crea les seves pròpies pràctiques lletrades, amb gèneres, valors, rols i concepcions particulars. Exemple: queixar-se a Espanya i Alemanya (Pastor 2005):

Alemanya:

1. Molt freqüent.
2. Directa i explícita: cortesia molt moderada.
3. Distinció queixa / destinatari / institució.
4. Exercici dels drets i deures. Possibilitats de millora.

Espanya:

1. Escassa. Ús de la parla.
2. Més indirecta i implícita: cortesia molt marcada.
3. Identificació queixa / destinatari / institució.
4. Poca tradició democràtica. És un problema o un càstig.

Llegir ciència

HOPE IN THE LAB: A scientist reports, A Cautious Awe Greeted Drugs That Eradicate Tumors in Mice

By Nina Golden

Within a year, if all goes well, the treatment will be injected with two new drugs that can kill a wide range of cancer, with no obvious side effects and no need for surgery.

Some cancer researchers support exciting treatment that they have ever seen, but others caution, noting that the drug's effects in mice are promising but that expectations follow.

...Dr. Richard D. Klausner said "very compelling" to come to humans, he said.

The new drugs, angiostatin and endostatin, work by interfering with the blood supply tumors need. Given together, they make tumors disappear and not return.

NYT. 3-5-98. *Caute entusiasme amb l'arribada de fàrmacs nous que eradiquen tumors en rates.*

Llegir webs

- **Recerca:** La lectura de webs (Francina Martí, en premsa).
- **Informants:** Alumnes de 13-14 anys avaluen webs sobre drogues: els efectes de la marihuana al cos.
- **Corpus:** 3 webs sobre drogues: www.ideasrapidas.org; www.tododrogas.net; www.gencat.net/salut
- **Tasca:** quina web recomanaries a un amic?
- **Mètode:** enregistrament de la conversa, anàlisi de la conversa i introducció de guies per part de la mestra.
- **Resultats:** els informants trien la web de la secta, l'aportació de la investigadora modifica l'elecció.

DRUGAS

1. **Què són les drogues?** Se llamen drogas a unas sustancias, perjudiciales en dosis pequeñas, que reaccionan así:
 - o Proporcionean un bienestar a corto plazo.
 - o Dulcan el cerebro y el sistema nervioso: un veneno tóxico que entorpece la inteligencia, la voluntad y la libertad, causa daños físicos, laborales, familiares y de sociabilidad.
 - o Crean adicción o fuerte deseo de volver a tomarlas.
 - o Son orgenes de muchos pecados, accidentes, robos y paltas. Un amigo me dice que añade muertes y suicidios pues d' experiencia de esos casos. Dudé en ponerlo porque me parecían sucesos menos habituales. Al final he decidido escri que de algún modo drogarse es un suicidio a cámara lenta, y esto sí es algo general.
2. **¿Son realmente perjudiciales?** Sus efectos sobre el sistema nervioso son graves. Se puede decir que son las cosas máis que más dañan al hombre, porque afectan a las facultades del alma reduciendo la capacidad de la inteligencia y de la voluntad.
3. **Entonces, ¿por qué se toman?** Hay varios motivos:
 - o Están de moda en algunos ambientes y queren no las toman puede sentirse algo rechazado. También hay curiosidad y d' nuevas experiencias. Normalmente se comenza a tomar por influencia de las amistades.
 - o Producen placer y bienestar a corto plazo. Y no se quiere pensar en sus efectos posteriores.
 - o Es un modo de evadirse de la realidad. Pero no resolver sino agrava los problemas.
 - o Algunas personas sin ideales adoptan como meta principal en su vida la diversión, y las drogas ayudan momentáneamente ciertas cosas. Les da igual que causen destrucción en la persona mientras ellos proporcionen diversión.
4. **¿Cómo evitar la drogadicción?** Es importante no iniciar el camino de las drogas pues cuesta abandonar. Un amigo que las drogas me insiste en que subraye esta frase, y la repite: es importante no iniciar el camino de las drogas pues cuesta salir. Para no empezarse es más recomendable:
 - o Evitar ambientes y amistades que usen drogas. Esta es la medida principal que debe tomarse, aunque cambiar de costumbres siempre cuenta.
 - o Llevar una vida sacrificada acostumbrándose a domar el propio cuerpo para no ser esclavo de sus caprichos.
 - o Fomentar la responsabilidad en el trabajo y en el comercio a los demás, de modo que la diversión pare a un segundo p.
 - o Fomentar la vida espiritual y otras **aportaciones nobles** que dan mayor sentido a la vida.
5. **¿Cómo salir de la droga?** Como las drogas debilitan la inteligencia y la voluntad, y crean adicción, resulta costoso dejarlas.

Tododrogas.net

Web especializada en la venta de tests de detección de drogas a sí mismo, la mayor variedad de tests, farmacia más española.

Comprar a Vivir sin drogas

¿Quieres que el consumo de cannabis y derivados no afecte? Previene la realidad. (Accede aquí)

Pruebas de detección de drogas en orina

FÁCIL DE USAR, FÁCIL DE ENTENDER Y LA ÚNICA TESTE TESTE DE DROGA

TEST DE COCAÍNA, CANNABIS, ÉXTASI, ANFETAMINAS, OPÍOIDEES...

¡ACCEDA YA A LA ZONA COMPRE!

Despacho a su hijo de consumo

¿DESPACHO A SU HIJO DE CONSUMO, ¿CÓMO SE DAÑA POSTERIO EN UN CONTROL DEL TRABAJO?

¿ASesoramiento farmacéutico?

¡Infórmate sobre la mayor variedad de tests. ¡Envía tu nombre, tu dirección de entrega, y recibiremos los tests de drogas a tu domicilio!

gencat

Departament de Salut

Guia de salut per a joves

Temps de Drogues

La millor manera de classificar les drogues és segons els seus efectes sobre el sistema nerviós. Tot i que sovint hegem pogut sentir puntes de drogues legals i il·legals, o també de drogues dures i lícites, aquestes són classificacions artificials que queden i canviaran. El que realment és important és saber quin és el dany i saber si els seus efectes i danys són les conseqüències del fetitge, de que amb l'ús podria crear dependència al fetitge, que són dependència, segons un impacte important sobre la salut. Així doncs, hi ha unes drogues que tenen efectes destructius, com l'alcohol, els nicotina, els tabac, o els heroïnes, altres que provoquen una addicció, com la cocaïna, la cocaina o les anfetamines, i d'altres que debiliten el funcionament, com el cannabis, l'SSD o la mefloquina.

Tot i que les drogues són perjudicials, si les drogues són importades provoquen a les persones. Aquesta és potència principal que a conseqüència d'una gran quantitat de drogues que provoquen una addicció dependent, que acostumen a desaparèixer en un curt període de temps. Aquesta addicció són els últims efectes.

Quan fins de drogues de continuï i mantingui aquestes altres complicitats que es poden mantenir a llarg termini, és a dir, que es poden fer crònics.

De fet, els fetes obtenen la informació que és més important que conegues: sempre has de tenir present que hi ha dependència personal que són més vulnerables que d'altres a poder tractar. Per exemple, una persona que no ha sabut però sense una tendència natural a poder mantenir dependència. Si permeten dependència es poden provocar a dependència a cap d'un temps.

També cal tenir en compte que molts joves no s'han fet consciència amb això de com s'ha desenvolupat el sistema de salut, fins i tot molts.

El consum d'algunes drogues com els aspectes de mortals, herència, etc. produïu una dependència de les parelles, sexualment, deteriorament de la memòria i l'atenció, i fins i tot la disminució de grau en el treball, com la depressió respiratòria i la mort. La síndrome d'abstinència és conseqüència de la dependència.

Llegir webs

Diàleg:

- **Gerard:** (Tomant a la primera) Fixa-t'hi! Aquí hi ha molta informació i no només de droga.
- **Bea:** (llegeix l'índex saltejan) *Aborto, castidad, divorcio, familia...*
- **Eva:** Aquesta és una d'aquestes pàgines que són com una xarxa.
- **Bea:** Eh! Eh! (molt sorpresa) *Dios... Creador...* (els altres dos no li fan cas i continuen amb el seu fil. Mentrestant la Bea s'ha fixat en la paraula "creador")
- **Bea:** Un moment! Un moment! *El creador...* Eh! Aquí et parla molt de Déu...
- **Eva:** Jo penso que la primera explica més... Està més ben explicada, però és més difícil de llegir perquè és poc esquemàtica. [...] Si vols informar-te d'alguna cosa jo penso que la primera està bé. [trenta minuts després] Si mires l'índex veus que no tracta només de la marihuana, sinó que la marihuana la tracta com una cosa lligada a Déu. [...] **Comences a malviar al no saber qui ho pot haver fet.**

Llegir i escriure webs

+ Credibilidad

- Credibilidad

- Organización conocida
- Atender con rapidez
- Actualizar con frecuencia
- Estar vinculada con otra web conocida
- Aclarar autores y referencias
- Diseño profesional
- Aclarar política de uso
- Incluir vínculos a otras webs
- Oscuridad en la autoría o procedencia.
- No disponible o ser pesada
- No actualizar
- Incluir anuncios (*pop up*)
- Navegación difícil
- Errores ortotipográficos
- Vínculos dañados

Foguet et al. 2003

Propostes

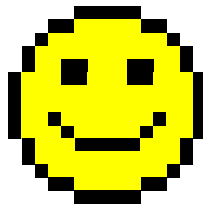
1. Participar en *pràctiques lletrades autèntiques*.
2. Atendre al context comunicatiu: el *gènere discursiu, les institucions, les pràctiques socials, els objectes i les identitats*.
3. Llegir i escriure en societat, cooperativament: parelles, grups.
4. Posar èmfasi en la identitat personal.
5. Usar la parla com a instrument de construcció i d'interacció.

Propostes

1. *Taller de lectura i escriptura a l'aula: pràctiques de coautoria i colectura.*
2. *El treball amb casos reals o versemblants.*
3. *Usar textos paral·lels: versions diferents, models textuais, documents previs, paratextos, etc.*
4. *Utilitzar TIC: redactors, correctors i traductors assistits.*
5. *Valorar i integrar les pràctiques vernacles.*

Conclusions

- Les pràctiques lletrades canvien al ritme dels temps per diversos motius.
- Llegir la ideologia és avui més rellevant que ahir.
- Cal incorporar la perspectiva sociocultural en la concepció de la comprensió lectora.
- Cal elaborar, implementar i avaluar recursos didàctics per fomentar l'aprenentatge de la comprensió de la ideologia.

daniel.cassany@upf.edu

http://www.upf.edu/pdi/dtf/daniel_cassany/

<http://www.upf.edu/dtf/recerca/grups/grael/LC/index.htm>